

*Peritonæum
in similitudinem
partium nume-
ro.*

*Peritonæi ma-
gnitudo et si-
tus.*

*Connexus or-
tus.*

Forma.

*Ipsius super-
ficies cuius-
modi.*

*Processus a
peritonæo e-
nati.*

*Peritonæi no-
undiq; pariter
crassum.*

*Quibus parti-
bus peritonæi
peruium sit.*

*Vasa et ner-
ui quibus peri-
tonæum impli-
catur.*

permulta. Peritonæum itaq; ex simplicium & primorum corporum, quæ similia etiam nun-
cupare solemus, numero censetur. Membrana enim tenuis substantiæ est, nullis omnino fibris:
secus ac uenarum arteriarumq; tunica, aut tenues ac membranæ musculorum enervationes
intertexta. estq; inter cæteras corporis simplices membranas amplissima & maxima. Carnosa
nanq; nobis uocatur mēbrana, & si amplior ipso peritonæo sit, ac uniuerso corpori cutis modo
obducatur, tamen accuratè simplex non est, quā quibuscūq; carnis donetur fibris, & musculosa
in ipso collo & fronte efficiatur. Porro peritonæum uniuersam cavitatē, quæ sub septo transuer-
so, ad os usq; coccygis, totius corporis facile capacissima habetur, succingit, ac omnibus quæ illa
continent organis obtenditur, eaq; conceptaculi ritu amplectitur: uentriculū scilicet, intestina,
omentum, mesenterium, iecur, lienē, renes, utramq; uesicā, uterum, & uasā demū quæcūq; inter se
ptum transuersum & crura sibi habent. Atq; hæc quidē peritonæum interna ipsius sede cōtinet,
externa uerò undecūq; musculis cōnascitur. Ex ligamētis enim, quæ lumborū uertebrae cōne-
ctunt, & quæ sacrum os illū ossibus cōmittunt, peritonæum utrinq; principiū ducit, mēbranae late-
modo ab illis enascens. Mox ab utroq; latere ascendens, lumborū musculis, & ijs qui internā
ossis illū sedem occupātes, femorū præfunt motibus, obducitur: & fibris quibus inuicē muscu-
los cōmitti uidemus, illis adhærescit. At ubi musculos, qui ternario numero utrinq; cōplectun-
tur, peritonæum superauit, internā transuerforū ab dominis musculorū, & uniuersā inferiori
septi transuersi sedi subtenit, pertinacissimē ipsis, potissimum uerò neruosis illorū tenuitatibus
connatū, & quodāmodo propriæ musculorū membranæ uicē gerens. Refert itaq; peritonæum
oblongum ouii instar utrē, seu sphaerā aliquā, cuius longitudo pertinet a septo transuerso ad hu-
millimā amplitudinis sedem, quā sacrum os cum ossibus ipsius lateribus commissis efformat. &
quemadmodū utres ex tergoribus parati, exterius hirti asperiq; intus plani ac laues admodum
esse solēt: ita quoq; peritonæum externa parte, ut aptius musculis undiq; hæreat, asperū fibro-
sumq; ad eum prorsus modū uisit, quo membranas mutuo cōnatas, inæquales esse dicimus. In-
terna autē peritonæi sedes, uiscera quæ cōplectitur spectās, impense leuiss & terfa, ac ueluti a quo
humore oblita, secātibus occurrit, adipis interdū copiam sibi (ut in suis quasi perpetuo) adha-
tam obtinens. Verum hunc nō omni ex parte æque copiosum reperies. Anterior nanq; supe-
rior uel internæ huius peritonæi sedis regio qua uentriculū contingit, ac dein posterior quoq;
regio ad lumbos & sacrum os pertinet, copiosiori abundat adipē, q̄ sedis eius internæ latera,
parsq; umbilico contermina. Præterea interna hæc peritonæi sedes portiones quasdam seu pro-
cessus ips quæ cōtinet organis porrigit, illisq; processibus ea organa inuicē colligat, et sibi quoq;
adnectit, ac singulis præter peculiare ipsorū tunicas (si modō quas habeant) aliud etiā inuolu-
crum obducit. Atq; hinc etiā sit, ut ips organis quæ duas peculiare fortuntur tunicas, quemad-
modum uentriculus & intestina, ternæ attribuantur: quæ autem unicā duntaxat peculiare tu-
nicam exigunt, quorum numero sunt uterus & utraq; uesica, binas obtineant. Verum orga-
na nulla peculiari donata tunica, ut iecur & lien, eā quæ ipsis obducitur a peritonæo adipiscun-
tur. Quoniam pacto autem, quibusq; ex locis hosce processus in eiusmodi tunica degenerātes,
peritonæum educat, & quo modo illi inuicem crassitie differāt, in cuiusq; organi enarratione op-
portunius quā hic recensetur. Quemadmodū uerò interna peritonæi sedes ab externa uari-
riat, sic neq; omni ex parte peritonæum sibi crassitie & robore correspondet. Quā enim ex uerte-
brarū ligamentis pronascitur, crassissimū est: deinde quā lumborū incumbit musculis, crassum
quoq; cernit. Anteriori uerò parte, quæ a mucronata pectoris ossis cartilagine ad pubē usq; per-
tinet, peritonæum tenuius graciliusq; & inualidius reperitur, q̄ in lateribus & lumborū regione.
Ad hæc uiris peritonæum crassius ualidiusq; est iuxta mucronatā cartilaginē, quā iuxta pubis
sedem: in mulieribus uerò ad pubem crassius ualidiusq; neq; his, uti uiris, peritonæum hic ad in-
guina utrobique seminarijs uasis uia præbent. Est enim peritonæum peculiariter in uiris inibi-
raminibus, ut ita dicam, peruium, & tunicam utriq; testis priuatim offert, quo is & ipsius semina-
ria uasa tutò obuoluntur, ac dein in uiris pariter atq; in mulieribus, peritonæum quā septo sub-
ducitur, tria cum septo quoque communia exigat foramina: primum quo uenam cauam, se-
cundum quo stomachum cum ipsi coherentibus neruis, tertium quo magnam arteriam uenam
coniuge experti, & aliquot sexti paris neruorum cerebri ramis concommitatam deducit. Præte-
rea umbilici quoque uasorum gratia, & in mulieribus finis uteri cervicis, in uiro autem cer-
uicis uesicæ, in utrisque uerò podicis nomine, peritonæum perforatur, ac demum multis
uentis, arterijs & neruis crus petentibus, deinde illis quæ maxima portione in rectos abdo-
minis musculos sursum tendunt, & alijs nonnullis quæ dorsi & abdominis musculis, & cu-
ti a uasis lumborum uertebrae incumbētibus, peritonæum iter præbet, ab ipsdem uasis furcu-
los sibi assumens. Quā enim septo subductum est, septi uasis ad nutritionem utitur, in la-
teribus

teribus autem ab ijs ramis qui in lumborum regione
riguntur, plurimas soboles quoque peritonæum
quidem qua mucronatam spectat cartilaginē, a
musculos excurrentibus peritonæum soboles exigunt
consistente propagine asceit ab illis uasis, quæ su-
Ceterum quod peritonæo medici tactus sensum ac-
dum est, quum unā cum illis quæ transmittit organis
a quibus furculos etiam adipiscitur, idq; ab ijs potissi-
seculis. Porro peritonæi usus complures enumerari se-
ximus contegat: ex quibus quum pleraque tendi rem-
ri id possit, neruorum & membraneum meritò factum
continere: sed tenuē, quo minùs pondere molestum e-
tur ab extrinsecus ambientibus musculis interstingu-
qua in media ipsorum spacia incidunt, & dum muscu-
ctant aut arctantur, dolore afficiunt aut afficiuntur, in-
menta intestinis complexa difficillimē deorsum trans-
dit. Verum hæc intestina inter media musculorū ab-
transuersi, minimē intercederent, & si Galenus id præ-
terum peritonæum ijs quibus id obducitur inuolucrum
abdominis musculis hæc organa interstinguunt, neque
& transuersos fortassis inuolui intestina potuissent. S-
sum mouentium nonus, & femoris motus auctorum
cum cæteris Anatomes professoribus recenset, quo
accedente opera propellit: quasi uerò idem officium q-
ad faciem excretionem subire suo loco cōmemorauit
motu quo se contrahat distendatq; præditum sit, ac
rum, & septi quibus connascitur motum necessarium
quā cutis, aut abdominis adeps, ipsumq; ad cōmer-
nam costas succingentem, quæ peritonæo substantia
det, in thoracem arctantium organorum numero ha-
raci comprimēdo, quā hoc facibus eiciendis auxil-
succedit, omnibus quæ peritonæum ambiunt, & po-
quo is ceu inuolucrum exacte circumdatum, stringat
lus, aut intestina etiam flatibus infestentur. At postremū
omnia quibus circumdatū est, ab eo cōtinentur, & uel
tutò colligantur, suisq; sedibus fixa hærent.

DE STOMACHO ET Caput III

Stomachum perinde ac uentriculum præcipue os-
figura, quibus in uentriculo monstrando succedit
& decima septima ipsius tunicas uti fieri licuit semel ex-
suum proponit secunda figura simul cum sexta. Sua sed-
ma. Postremo ipsius elatus orificium non ineliganter
corum nonnulli largiuntur, ut & Latini scriptores plerū-
(ut Galenus) stomachum appellant. Arabum inter-
Fubed. Inferius uerò Polux, Hasoher.

ENTRICVLVS, qui promp-
pere, eaq; primo labore (sine quo
essent) concoquere ac mutare del-
quantum is sitis ad cibi dentib-
Thoracem nanque & illo content-
locavit, ut is in demissioribus sedi-
illaq; (ut in ædificijs architecti ab
profuena necessitatio terti essent aliquid habitura, auct-